

PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO ĐẠI LỘC
TRƯỜNG TH&THCS ĐẠI SƠN

**CHUYÊN ĐỀ:
ĐA DẠNG HÓA CÁC HÌNH THỨC KIỂM TRA
THƯỜNG XUYÊN TRONG MÔN KHOA HỌC
TỰ NHIÊN (HÓA HỌC)**

Năm học: 2023 - 2024

ĐA DẠNG HÓA CÁC HÌNH THỨC KIỂM TRA THƯỜNG XUYÊN TRONG MÔN KHTN (HÓA HỌC)

1. Lý do chọn biện pháp

Theo thông tư số 58/2011/TT của Bộ GD-ĐT ban hành quy chế đánh giá, xếp loại HS THCS, THPT, Bộ GD-ĐT đã ban hành thông tư số 26/2020/TT Bộ GD-ĐT sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy chế đánh giá, xếp loại HS THCS, THPT ban hành theo thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT.

Theo đó, *“kiểm tra, đánh giá thường xuyên được thực hiện trong quá trình dạy học và giáo dục, nhằm kiểm tra, đánh giá quá trình và kết quả thực hiện các nhiệm vụ học tập, rèn luyện của học sinh theo chương trình môn học, hoạt động giáo dục trong Chương trình giáo dục phổ thông do Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành;”*

“- Kiểm tra, đánh giá thường xuyên được thực hiện theo hình thức trực tiếp hoặc trực tuyến thông qua: hỏi - đáp, viết, thuyết trình, thực hành, thí nghiệm, sản phẩm học tập;”

Tuy nhiên, trên thực tế vấn đề này vẫn còn gặp nhiều khó khăn từ trong nhận thức, quan niệm của giáo viên lẫn cả học sinh. Việc duy trì kiểu kiểm tra truyền thống, quen thuộc, lối mòn trong thời gian dài đã gây áp lực cho HS, đơn điệu, nhàm chán, hiệu quả không cao.

Một bộ phận học sinh ý thức học tập còn thấp, còn học theo kiểu đối phó, học tủ, học vẹt. Việc học sinh sử dụng tài liệu, quay cop, trao đổi nội dung bài làm trong kiểm tra, thi cử đang có chiều hướng gia tăng và hình thức ngày càng tinh vi hơn.

Trên cơ sở thực tiễn của việc dạy học bộ môn Khoa học tự nhiên nói chung và phân môn Hóa học nói riêng, đồng thời tiếp thu phương pháp dạy học, nâng cao chất lượng, phát triển năng lực và phẩm chất học sinh, tôi xây dựng chuyên đề: *“Đa dạng hóa các hình thức kiểm tra thường xuyên môn KHTN (Hóa học)”* để phù hợp với tình hình thực tế hiện nay.

2. Giải pháp thực hiện:

Đánh giá thường xuyên (ĐGTX) hay còn gọi là đánh giá quá trình là hoạt động đánh giá diễn ra trong tiến trình thực hiện hoạt động dạy học theo yêu cầu cần đạt và biểu hiện cụ thể về các thành phần năng lực của từng môn học, hoạt động giáo dục và một số biểu hiện phẩm chất, năng lực HS.

Việc kiểm tra đánh giá thường xuyên có thể áp dụng nhiều hình thức đa dạng phong phú. Sự nhận thức của HS không đồng đều, số HS chậm phát triển học theo hình thức hòa nhập cũng ảnh hưởng không nhỏ đến việc kiểm tra đánh giá.

Nếu như trước đây, đánh giá kết quả học tập của học sinh thường lấy việc kiểm tra khả năng tái hiện kiến thức đã học làm trung tâm, thì nay sẽ tập trung vào đánh giá năng lực của người học. Trong đó chú trọng đánh giá khả năng vận dụng sáng tạo tri thức trong những tình huống ứng dụng khác nhau.

Môn Khoa học tự nhiên (hóa học) là một môn học có sự kết hợp nhuần nhuyễn lí thuyết với thực nghiệm. Vì vậy, thực hành, thí nghiệm trong phòng thực hành, phòng học bộ môn, ngoài thực địa có vai trò và ý nghĩa quan trọng, là hình thức dạy học đặc trưng của môn học này. Qua đó, năng lực tìm tòi, khám phá của học sinh được hình thành và phát triển. Nhiều kiến thức khoa học tự nhiên rất gần gũi với cuộc sống hằng ngày của học sinh, đây là điều kiện thuận lợi để tổ chức cho học sinh trải nghiệm, nâng cao năng lực nhận thức kiến thức khoa học, năng lực tìm tòi, khám phá và vận dụng kiến thức khoa học vào thực tiễn. KHTN luôn đổi mới để đáp ứng yêu cầu của cuộc sống hiện đại.

Vì vậy việc đánh giá học sinh trong môn Khoa học tự nhiên đã chuyển từ chủ yếu đánh giá kiến thức, kỹ năng sang năng lực của người học; chuyển trọng tâm chủ yếu từ ghi nhớ, hiểu kiến thức sang năng lực vận dụng, giải quyết những vấn đề của thực tiễn, khuyến khích học sinh thể hiện cá tính và năng lực, giáo viên chỉ đóng vai trò là người khơi gợi vấn đề.

Trong đánh giá thành tích học tập sẽ chú ý cả quá trình học tập. Đồng thời sử dụng các hình thức, phương pháp kiểm tra đánh giá khác nhau nhằm phát huy tính chủ động của học sinh trong việc tự đánh giá bản thân và đánh giá chéo lẫn nhau.

Việc kiểm tra và đánh giá không chỉ giúp giáo viên đánh giá hiệu quả giảng dạy mà còn giúp học sinh nhận biết được trình độ và khả năng của mình. Dưới đây là một số phương pháp kiểm tra đánh giá thường xuyên phổ biến và một số tiêu chí đánh giá cho từng phương pháp kiểm tra thường xuyên trong môn khoa học tự nhiên (Hóa học) cấp THCS:

Phương pháp 1: Kiểm tra bằng văn bản (bài kiểm tra dưới 45 phút): gồm

- Bài kiểm tra trắc nghiệm: Câu hỏi lựa chọn, đúng/sai, nối cặp, hoàn thiện...
- Bài kiểm tra tự luận: Học sinh phải trình bày quan điểm, giải thích hoặc vận dụng kiến thức vào việc giải quyết vấn đề cụ thể.

Tiêu chí đánh giá dựa vào:

- Độ chính xác và khả năng phân loại và phối hợp tốt kiến thức.
- Sự hiểu biết và vận dụng khái niệm, nguyên tắc.

- Khả năng giải quyết vấn đề thông qua các bài toán hoặc tình huống.

Phương pháp 2: Kiểm tra thực hành:

- Các thí nghiệm đơn giản trong phòng thí nghiệm hoặc tại lớp để đánh giá khả năng thực hành và kỹ năng thực nghiệm của học sinh.

Tiêu chí đánh giá dựa vào : Sự chuẩn bị và tổ chức trước khi thí nghiệm của học sinh; kỹ năng sử dụng dụng cụ và thiết bị; khả năng quan sát và ghi chép; độ chính xác trong việc thu thập, phân tích dữ liệu và viết báo cáo.

Phương pháp 3: Báo cáo và dự án nhỏ:

- Học sinh thực hiện nghiên cứu nhỏ, thực hành, hoặc dự án nhóm và sau đó trình bày kết quả, thông qua việc này giáo viên có thể đánh giá khả năng nghiên cứu, làm việc nhóm và kỹ năng trình bày của học sinh.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Sự sáng tạo và độc đáo của nội dung; cấu trúc và tổ chức của báo cáo; khả năng tổng hợp và phân tích thông tin; kỹ năng trình bày và giao tiếp.

Sản phẩm: Mô hình nguyên tử

Phương pháp 4: Thuyết trình:

- Học sinh thuyết trình một chủ đề cụ thể trước lớp. Điều này giúp đánh giá khả năng tổ chức thông tin, kỹ năng trình bày và kỹ năng giao tiếp của học sinh.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Nội dung và độ chính xác của kiến thức được thuyết trình; kỹ năng trình bày và giao tiếp; khả năng trả lời câu hỏi và phản biện.

Phương pháp 5: Kiểm tra qua thảo luận nhóm:

- Học sinh thảo luận theo nhóm và sau đó trình bày quan điểm. Giáo viên có thể đánh giá khả năng làm việc nhóm, kỹ năng phân tích và kỹ năng trình bày.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Khả năng đóng góp và làm việc nhóm; khả năng đưa ra ý kiến và phản biện; sự hiểu biết và vận dụng khái niệm trong thảo luận.

Phương pháp 6: Dự án lớn:

- Học sinh được giao một dự án dài hạn, thường kéo dài qua nhiều tuần, yêu cầu tự nghiên cứu, phân tích và trình bày.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Sự sáng tạo và tính độc đáo của dự án; khả năng nghiên cứu và tổng hợp thông tin; kỹ năng trình bày, ghi chép và giao tiếp; độ hoàn thiện và chi tiết của dự án.

Sản phẩm: Xà phòng Handmade từ dầu thừa và lá trà không.

Phương pháp 7: Kiểm tra hàng ngày:

- Những bài kiểm tra ngắn, không thông báo trước, giúp giáo viên nắm bắt được sự tiến bộ và hiểu biết hàng ngày của học sinh.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Độ chính xác của thông tin và khả năng nhanh chóng và linh hoạt trong việc vận dụng kiến thức.

Phương pháp 8: Sử dụng công cụ số hóa:

- Các ứng dụng, phần mềm hoặc nền tảng trực tuyến để tạo các bài kiểm tra, trắc nghiệm, bài tập thực hành...

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Độ chính xác và hiệu quả trong việc sử dụng công cụ; khả năng tương tác và phản hồi với nền tảng số hóa của học sinh.

Lớp 7.2

Câu 1. Đến nay người ta đã tìm được ra bao nhiêu nguyên tố hóa học?

A 118
B 119
C 120
D 121

Nucleus
Proton
Neutron
Electron

Anh Thư T	Anh Thư D
Chi Quân	Hoài Ân
Hoàng Phong	Hoàng Vũ
Hạ Nhiên	Lim
Mẫn	Nhĩ Uyên
Như Phương	Quý Cường
Thanh Huy	Thanh Trúc
Thu Trình	Thủy Như
Thành Thịnh	Tuyết Trâm
Uyên Nhi	Vân Hiến
Vân Thanh	Đức Huy

Ngân	A
Như	A
Nhật Nguyễn	11
Oanh V	A
Phát H	A
Phú	A
Phúc Nguyễn	A
Phương H	A
Phường	23
Quân L	A
Quốc Nguyễn	A

Học sinh tương tác với phần mềm plickers

Phương pháp 9: Phản hồi của học sinh:

- Thông qua việc tự đánh giá hoặc đánh giá chéo của học sinh, giáo viên có thể nhận được cái nhìn từ góc độ của học sinh về quá trình học và phương pháp giảng dạy.

Tiêu chí đánh giá dựa vào: Sự trung thực và chi tiết trong phản hồi; khả năng tự nhận thức và tự đánh giá.

Rubric đánh giá (phiếu tự đánh giá)

Biểu hiện NL	Mức 1 (2 điểm)	Mức 2 (3 điểm)	Mức 3 (4 điểm)
Hoàn thành nhiệm vụ của cá nhân, quan tâm ý kiến của người khác	Chưa tích cực tham gia các công việc của nhóm	Tích cực tham gia hoạt động nhóm	Quan tâm đến công việc của nhóm, tích cực tham gia hoạt động nhóm

Những tiêu chí trên có thể điều chỉnh và bổ sung tùy theo mục tiêu giảng dạy cụ thể của giáo viên và nhu cầu của học sinh.

Tùy thuộc vào mục tiêu giảng dạy và nội dung cụ thể của từng bài học, giáo viên có thể kết hợp nhiều phương pháp kiểm tra và đánh giá khác nhau để đạt hiệu quả tốt nhất.

Đối với những học sinh chưa học bài hoặc học bài chưa kỹ, giáo viên có thể kiểm tra vào cuối tiết hoặc kiểm tra vào tiết học khác.. nếu học sinh không sửa chữa giáo viên nên trao đổi trực tiếp với phụ huynh. Đối với học sinh yếu, kém, học sinh cá biệt... giáo viên nên lập một danh sách riêng để chú ý kiểm tra nhiều hơn.

3. Kết quả thực hiện:

- Qua việc áp dụng những giải pháp nêu trên tôi nhận thấy chất lượng dạy và học ở trường tôi được nâng cao rõ rệt. Ở phương diện là một giáo viên trực tiếp đứng lớp giảng dạy, tôi thấy mình vững vàng hơn trong giảng dạy, tự tin say mê hơn với nghề.

- Đối với các em học sinh, các em ý thức được tầm quan trọng của môn KHTN (Hóa học) và việc vận dụng kiến thức môn học vào trong cuộc sống hằng ngày. Học sinh phát triển được các năng lực và phẩm chất như tự học, phát hiện, giải quyết vấn đề, sáng tạo, giao tiếp và hợp tác.

4. Kết luận:

Nâng cao chất lượng dạy học là cả một quá trình thực hiện bền bỉ lâu dài, phải được thực hiện cả từ hai phía giáo viên và học sinh. Trong đó giáo viên đóng vai trò quan trọng để tìm ra cách dạy học, cách kiểm tra đánh giá hiệu quả nhằm lôi cuốn học sinh vào quá trình học tập. Việc đa dạng các hình thức kiểm tra thường xuyên môn Khoa học tự nhiên (Hóa học) thật sự là một biện pháp kích thích hứng thú học tập của HS.

Đa dạng hóa các hình thức kiểm tra thường xuyên sẽ giúp HS tự giác học tập; tạo hứng thú, động lực cho HS; giảm áp lực cho HS; nâng cao kết quả học tập của HS. Sử dụng đa dạng các hình thức kiểm tra đánh giá GV có thể lấy được nhiều điểm thường xuyên hơn mà HS vẫn hứng thú khi làm bài kiểm tra.

Trên đây là biện pháp có thể áp dụng để nhằm nâng cao chất lượng dạy học bộ môn KHTN (Hóa học) ở cấp THCS. Biện pháp này có thể mở rộng áp dụng ở hầu hết các môn học khác.

Đại Sơn, tháng 11/ 2023